

نشر صاغر
مرکز تخصصی زه و خانواده

آموزش جامع قرآن

جلد ششم

www.ketab.ir

مرکز مدیریت حوزه های علمیه خاوران
گروه علمی قرآن

مرکز نشر هاجر
ناشر تخصصی قرآن و خانواده
پونک، کویت و نه راه تهران

آموزش جامع قرآن جلد ششم

مرکز نشر هاجر - ناشر تخصصی زن و خانواده

مرکز مدیریت حوزه های علمیه خواهران/ گروه علمی قرآن

۲۳۲ صفحه رقی

۹۷۸-۶۰۰-۳۷۸-۳۷۲-۰

۱۴۰۰ نسخه

چاپخانه زلال کوثر

چاپ پنجم ۱۴۰۳

قیمت در hajarpub.ir

www.ketab.ir ۱۱۲۱۳

آموزش جامع قرآن جلد ۶

تهیه و تنظیم مرکز مدیریت حوزه های علمیه خواهران

خواهران، گروه علمی قرآن.

ویراست ۲.

قم: مرکز نشر هاجر، ۱۴۰۰ - ج: ۱۴/۵ - ۲۷/۵ - ۳ م.

۱۸۳۱ - ۳۷۲ - ۳۷۸ - ۶۰۰ - ۹۷۸ / فیبا / مسلسل ۱۸۳۱

کتابنامه. قرآن - راهنمای آموزشی Qur'an - Study and teaching

قرآن - بررسی و شناخت Qur'an - Surveys

مرکز مدیریت حوزه های علمیه خواهران، گروه علمی قرآن. مرکز نشر هاجر

Hoseh Elmehyeh Qoon, Center management Hoseh Elmehyeh sisters, Centre Publications hajar

۹۶۵/۲ ۲۹۷/۱-۷ ۲۶۵۴۲۸۶

قم/ بلوار معلم/ مجتمع ناشران/ واحد ۱۱۴

تلفن: ۰۲۵-۳۱۰۱۵ پیامک: ۱۰۰۰۳۱۰۱۵

hajarpub.ir info@hajarpub.ir

فهرست

- درس ۱ تا ۵: گزارشی اجمالی از سوره های نساء ۱۱
- درس ۶ و ۷: سوره نساء (شناسه و توصیف) ۳۲
- درس ۸ و ۹: سوره نساء (آیات ۱ تا ۶) ۳۹
- درس ۱۰ و ۱۱: سوره نساء (آیات ۷ تا ۱۱) ۴۶
- درس ۱۲ و ۱۳: سوره نساء (آیات ۳۲ تا ۳۵) ۵۶
- درس ۱۴ و ۱۵: سوره نساء (آیات ۶۴ تا ۷۰) ۶۹
- درس ۱۶: سوره نساء (آیات ۵۸ تا ۶۳) ۷۹
- درس ۱۷ و ۱۸: سوره نساء (آیات ۷۷ تا ۸۴) ۸۸

- درس ۱۹ و ۲۰: سوره نساء (آیات ۹۵ تا ۱۰۰) ۱۰۲
- درس ۲۱ و ۲۲: سوره نساء (آیات ۱۲۷ تا ۱۳۰) ۱۱۳
- درس ۲۳ و ۲۴: سوره نساء (آیات ۱۳۱ تا ۱۳۵) ۱۲۴
- درس ۲۵: سوره نساء (آیات ۱۴۸ تا ۱۵۲) ۱۳۳
- درس ۲۶: سوره نور (شناسه و توصیف) ۱۴۲
- درس ۲۷ و ۲۸: سوره نور (آیات ۱ تا ۳) ۱۴۷
- درس ۲۹: سوره نور (آیات ۴ تا ۱۰) ۱۵۴
- درس ۳۰ و ۳۱: سوره نور (آیات ۱۱ تا ۲۰) ۱۶۵
- درس ۳۲: سوره نور (آیات ۲۱ تا ۲۶) ۱۷۶
- درس ۳۳: سوره نور (آیات ۲۳ تا ۲۶) ۱۸۰
- درس ۳۴: سوره نور (آیات ۲۷ تا ۲۹) ۱۸۸
- درس ۳۵ و ۳۶: سوره نور (آیات ۳۰ و ۳۱) ۱۹۴
- درس ۳۷ و ۳۸: سوره نور (آیات ۳۲ و ۳۳) ۲۰۱
- درس ۳۹: سوره نور (آیات ۵۸ و ۵۹) ۲۱۱
- درس ۴۰ و ۴۱: سوره نور (آیه ۶۰ و ۶۱) ۲۱۹
- درس ۴۲: سوره نور (آیات ۶۲ تا ۶۴) ۲۲۷

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

شکر خدا را که به اینجانبان موفق تدوین جلد ششم از آموزش جامع را عطا فرمود تا زمینه بیشتری برای انس خود و طالبان کمال قدر با کتاب هدایت الهی و قرآن عزیز ایجاد کنیم.

ضمن تشکر از همه دست‌اندرکاران تهیه این مجلدات را به اساتید معزز و گرامی که در خط مقدم فرهنگ‌سازی آموزه‌های قرآن در جامعه به ایفای نقش می‌پردازند و ضمن تلاش بی‌وقفه در امر تدریس، نظارت بر مطالب کتاب از جهت شکلی و محتوایی را نیز به خوبی انجام می‌دهند؛ هم‌چنان آماده شنیدن نظرات و پیشنهادات اساتید برای هرچه بهتر شدن این جزوات از حیث مهارتی، علمی و کاربردی هستیم.

ویژگی‌های جلد ششم از قرار زیر است:

۱. مباحث قرائت، هم‌چون مجلدات قبل، مهارت‌محور، سوره‌محور و مسئله‌محور مطرح شده و در تکمیل مباحث رسم المصحف، در این جلد به مباحث ضبط المصحف و شیوه علامت‌گذاری در قرآن خواهیم پرداخت. این مباحث نیز هم‌چون مباحث گذشته، برای اولین بار به این صورت ارائه شده و برای تکمیل و بهتر شدن آن، قطعا تجارت ارزنده اساتید، چراغ راه ما خواهد بود. از این جهت استدعا دارد که پیشنهادها و تجربه‌های خویش را که در خلال تدریس این مطالب به دست می‌آورد، از گروه مؤلفان دریغ نکنید.

۲. به دلیل اهمیت بحث ضبط المصحف، تلاش شد تا صفحات قرآن ارائه شده قبل از درس‌ها، متناسب با همان شیوه‌ای باشد که در درس‌ها تدریس می‌شود. ضمن پوشش از کیفیت پایین برخی صفحات (که به دلیل استفاده از عکس می‌باشد) از اساتید محترم تقاضا می‌شود، ضمن تأکید بر قرائت از روی همان مصحف ویژه (و نه از قرآن دیگر) در مثال‌های بیشتری از نکات درس را در این مصحف‌ها یافته و طلاب را در قرائت آفرینان مصاحف و آشنایی با شیوه علامت‌گذاری آن‌ها توانمند سازید.

۳. در این مجلد، با ارائه برخی از سوره‌های مدنی، پیگیر جامعه‌سازی قرآن در مدینه خواهیم بود، هرچند به دلیل محدودیت حجم، متأسفانه از محضر بسیاری از سوره‌های روشن‌گر مدنی محروم شدیم؛ اما با انتخاب دو سوره مهم و مرتبط با جامعه بانوان، تلاش کردیم که معارف این سوره‌ها را مرور کنیم. از طرف دیگر در ابتدای این جزوه، خلاصه‌ای از معظم سوره‌های مدنی ارائه شد، تا در حد وسع و امکان خود، با این سوره‌ها آشنا شویم.

۴. جلد ششم آموزش جامع در حجم سه واحد درسی و برای هر هفته سه جلسه؛ و به مدت ۴۸ جلسه یک‌ساعته تدوین شده است. با توجه به احتمال تعطیلی برخی روزها، ۶ جلسه از این تعداد کم شده و در نتیجه مباحث این جلد در ۴۲ درس،

تنظیم شده است. تأکید می‌شود، در صورت عدم اختصاص ساعات مورد نظر به این درس، اهداف تربیتی، انگیزشی و آموزشی طرح دچار نقص می‌شود. از استادان محترم و مسئولان آموزشی مدارس تقاضا می‌کنیم با برنامه‌ریزی مناسب، زمینه برگزاری حداکثر جلسات را فراهم کنند.

۵. در جزوه پیش‌رو همانند جلد چهارم و پنجم، زمان قرائت در جلسه درس، ۱۵ دقیقه و ۳۵ دقیقه به مباحث ترجمه و تفسیر اختصاص دارد.

۶. برای این‌که طلاب محترم با آرامش بیشتری به تأمل و تدبیر در معارف سوره پرداخته، فرصت بیشتری برای بحث و ارائه و گفت‌وگو در مورد درس‌ها ایجاد شده و انسجام مباحث تقویت شود، حجم برخی از درس‌ها برای دو جلسه تنظیم شده است. از اساتید محترم انتظار می‌رود این درس‌ها را به نحو شایسته‌ای تقسیم و تنظیم کنند. به این منظور مناسب است:

اولاً. در هر دو جلسه، بخش‌ها را جداگانه و در صورت لزوم تکرار شود.

ثانیاً. آموزه‌های زندگی به تناسب موضوعات دو جلسه نیز تقسیم شوند. به این صورت که آموزه‌های متناسب با مطالب هر جلسه، در همان جلسه مطرح شود.

۷. در درس‌هایی که به شناسه سوره‌ها اختصاص دارد، به اساتید توصیه می‌شود کل سوره را با ویدئو پروژکتور یا قرآن مکتوب، در معرض دید طلاب قرار داده و گزارش اجمالی سوره را با آیات متناظر تطبیق دهند تا از طریق ارتباط چشمی، فهم منسجم سوره برای طلاب تسهیل شود.

۸. آزمون درس قرائت سوره، طبق نظام‌نامه آموزش قرآن سطح دو حوزه‌های علمیه خواهران، همانند جلد چهارم و پنجم، برگزار می‌شود. یعنی علاوه بر آزمون عملی و کسب مهارت قرائت آیات هر درس که در طول ترم و در آخر ترم گرفته می‌شود، دو نمره از آزمون کتبی آخر ترم نیز به مباحث تئوری بیان شده در بخش قرائت سوره اختصاص دارد.

۹. در مباحث تفسیری، فراتفسیری و علوم قرآنی، مقداری از متن درس به صورت عربی و از منابع اصلی ارائه شده است. هدف از این کار، آشنایی بیشتر طلاب با متون اصلی و منابع تفسیری است. ان شاء الله در جلد ششم، مقدار متن های عربی بیشتر خواهد شد. برای بهره برداری بیشتر از این متون، توصیه های زیر به طلاب و اساتید ضروری است:

الف. **طلاب عزیز!** تا حد امکان از نوشتن ترجمه و اعراب گذاری در متن خودداری کنید و تلاش کنید با خواندن و فهمیدن عبارات عربی آشنا شوید. در نهایت، سعی کنید فقط ترجمه یا اعراب کلماتی را که در خواندن و فهمیدن آن مشکل دارید بنویسید. توجه دارید که نوشتن ترجمه یا اعراب گذاری در متن، حافظه را کند و سرعت ملکه شدن خواندن صحیح، درک مطلب و ترجمه دقیق را به تأخیر می اندازد. پیشنهاد می کنیم مطالب را در پانویس یا حاشیه با مداد نوشته و بعد از ثبت ذهنی پاک کنید.

ب. **اساتید محترم!** به جهت این که بسیاری از این متون، دارای ترجمه فارسی نیستند، برخی کلمات مشکل را در پاورقی ترجمه کرده ایم. شما می توانید با مطالعه قبلی، کلمات دیگری را هم که نیاز به ترجمه و توضیح دارد به همین شیوه (در پاورقی) برای طلاب بازگو کنید و برننوشتن ترجمه و اعراب گذاری در متن کتاب، نظارت کنید.

۱۰. طبق تأکیدات اساتید و اهداف متعالی این شیوه آموزش و با توجه به تجربیات گذشته و انس طلاب با روش فهم معارف سوره های قرآن به روش آموزش جامع، اساتید محترم می بایست، در سه ترم دوم (آموزش قرآن ۴ تا ۶) ارائه برخی از مطالب تفسیری و فراتفسیری را به عهده طلاب بگذارند. این کار علاوه بر ایجاد فرصت بیشتر و تنوع در کلاس، موجب آمادگی ایشان و کسب مهارت های تفسیرگویی می شود. از این رو طبق مصوبات نظام نامه، مقداری از نمره عمل کردی طلاب به همین بخش مربوط است و اساتید محترم با برنامه ریزی مناسب، زمینه

ارائه مطالب تفسیری و فرائضی در کلاسها را به صورت مساوی بین طلاب ایجاد کرده تا برای اختصاص نمره به ایشان با مشکلی مواجه نشوند.

۱۱. اختصاص زمان بیشتر در کلاس به مباحث تفسیری، نباید اهمیت قرائت روزانه و مداوم قرآن را فریاد کند. به ویژه در درس‌هایی که در دو جلسه ارائه می‌شود، نباید از قرائت روزانه در هر جلسه غافل شد. علاوه بر این که از اساتید محترم خواهش مندیم ضمن اجرای دقیق قرائت روزانه در کلاس، با سفارش و هم‌چنین نظارت بر قرائت روزانه طلاب (حتی در روزهایی که درس قرآن برگزار نمی‌شود) و هم‌چنین تشویق ایشان به حفظ آیات، لذت انس دائمی با قرآن را به کام ایشان بچشانند.

۱۲. برای اجرای مبحث قرائت در پنج جلسه اول به این نکته توجه فرمایید که: خلاصه تمام ۲۶ سوره مدنی را در یک سیاق و بدون تفکیک ارائه دادیم تا انسجام و سیر تحولی این سوره‌ها از دید خوانندگان مخفی نماند. اما اساتید محترم به فراخور حال و تنظیمی که می‌فرمایند، در هر جلسه تعدادی از این سوره‌ها را بیان کرده و حتی المقدور، با ارائه کل آیات (با ویدئو پروژکتور یا تابلو آکریل) بر نگاه کردن طلاب بر صفحات مصحف شریف) انسجام مطالب سوره را در ذهن ایشان سبب شوند. به همین نسبت، قرائت برخی از آیات سوره‌های مطرح شده را نیز در کنار بیان معارف خلاصه این سوره‌ها در دستور کار قرار داده تا به هدف تمرین و مهارت‌افزایی قرائت نیز در پنج درس اول نائل آییم.

در پایان، همانند همیشه دست یاری به سوی همه کارشناسان و اساتید محترم گشوده و مشتاقانه پذیرای پیشنهادات، انتقادات و مشورت‌های ارزنده شما هستیم تا این شیوه جدید آموزشی که مأخوذ از سیره نبوی ﷺ است به کمال رسیده و سهم عمده‌ای از انس با قرآن در جامعه را به دوش بکشد.

و من الله التوفیق

«گروه مؤلفان» ۱۴۰۰/۰۹/۲۵